

Případy komisaře Wallandera

henning
mankell

KRIMI román HOST

ruka

wallanderův
svět

V sobotu 26. října 2002 se Wallander vzbudil nesmírně unavený. Měl za sebou náročný týden, jelikož ystadskou policejní stanicí zdecimovala těžká viróza. Jindy by se komisař nakazil jako první, ale tentokrát z nějakého záhadného důvodu zůstal mezi hrstkou zdravých kolegů. V průběhu týdne došlo ve Svarte k brutálnímu znásilnění a Ystad hlásil několik případů ublížení na zdraví, a tak měl Wallander plno práce, která si žádala přesčasy.

Dlouho do noci zůstal sedět za psacím stolem. Hlavu měl příliš těžkou, než aby mu to myslelo, ale domů do Mariagatan se mu nechtělo. Kolem policejní stanice vířily poryvy větru. Čas od času prošel někdo po chodbě. Wallander se modlil, aby mu nikdo nezaklepal na dveře. Chtěl mít chvíli pokoj.

Od čeho vlastně? pomyslel si. Možná chci ze všeho nejvíc mít pokoj sám od sebe. Od toho, jak mě užírání stále větší a větší nechuť. A nepověděl jsem o tom živé duši.

Za oknem se honilo podzimní listí. Chvilí uvažoval, že by si vybral zbývající dovolenou a podíval se po nějakém levném zájezdu na Mallorcu nebo někam jinam. Ale ani se nesnažil ten nápad dotáhnout do konce. I kdyby někde na španělském ostrově svítilo slunce, stejně by tam nenašel klid.

Podíval se na stolní kalendář. Rok 2002. Říjen. Už pracuje u policie víc než třicet let. Z pochůzkáře střežícího ulice v Malmö se vypracoval na zkušeného a respektovaného kriminalistu. Připsal si na konto spoustu vyřešených případů nejtěžšího kalibru. S vlastním životem sice spokojený nebyl, ale jako policista rozhodně mohl mít dobrý pocit. V práci se vyznamenal a snad přispěl k tomu, že se lidé cítí o něco bezpečněji.

Venku projelo auto a výrazně přidalo plyn. Gumy zakvilely. Nějaký mladoch za volantem, pomyslel si Wallander. Určitě dobře ví, že právě míjí policejní stanici. A samozřejmě nás chce narčknout. Ale se mnou to ani nehne. Už ne.

Vyšel na chodbu. Nikde nikdo. Z jakési místnosti se zpoza zavřených dveří ozval něčí smích. Šel si pro čaj a vrátil se k sobě.

Nápoj chutnal prapodivně. Podíval se na sáček a zjistil, že namhátl sladký jasmínový čaj. Vůbec mu nechutnal. Vyhodil pytlík do koše a obsah hrnku vylil do květináče s orchidejí, kterou mu věnovala jeho dcera Linda.

Zabral se do úvah, co všechno se za ta léta u policie změnilo. Když začínal na pozici strážníka, panovaly mezi velkými městy, jako je Malmö, a malými, jako je Ystad, značné rozdíly. Časem se všechny setřely. Už jen veškerá trestná činnost spojená s narkotiky. Když nastoupil do služby v Ystadu, jezdívali si drogově závislí pro zboží do Kodaně. Teď se dá všechno sehnat přímo v Ystadu. Navíc se k tomu musí připočítat mohutný nástup obchodování na internetu.

Wallander často s kolegy probíral tezi, že být policistou je v posledních letech mnohem těžší než dřív. Ale jak teď seděl v kanceláři a na okno se lepilo listí, napadlo ho, jestli je to vážně pravda. Není to spíš výmluva? Aby nemusel sledovat, jak se společnost mění a jaký vliv mají ty změny na kriminalitu?

Nikdo mě v životě nenařkl z lenosti, uvažoval. Ale možná jsem přece jenom líný. Nebo se ze mě ten lenoch pomalu stává.

Vstal, vzal si bundu přehozenou přes židli pro hosty, zhasl lampičku a šel. Jeho myšlenky zůstaly v kanceláři, otázky bez odpovědí.

Jel potemnělým městem domů. Na asfaltu se leskla dešťová voda. Hlavu měl najednou úplně prázdnou.

Druhý den měl volno. Napůl rozespalý slyšel, jak v kuchyni zvoní telefon. Jeho dcera Linda, která dokončila studium na policejní

akademii ve Stockholmu a minulý podzim nastoupila k ystadské policii, stále bydlela u něj. Vlastně už se měla přestěhovat, ale ještě pořád neměla smlouvu na byt, který měla zamluvený. Slyšel, jak telefon zvedla, a řekl si, že to určitě není pro něj. Den předtím se do práce dostavil uzdravený Martinsson a slíbil, že Wallandera nebude rušit.

Nikdo jiný mu obvykle nevolal, obzvláště ne v neděli ráno. Zato Linda dokázala strávit denně s mobilem hodně času. Wallander se tomu podívoval. Sám měl k telefonům poměrně složitý vztah. Kdykoliv se aparát rozdrnčel, pěkně to s ním trhlo, kdežto Linda podle všeho zvládala s pomocí sluchátka kočírovat značnou část svého života. Odhadoval, že to je zřejmě známka prostého faktu, že jsou každý z jiné generace.

Dveře do ložnice se otevřely. Wallander sebou vztekle škubl.
„Neumíš zaklepat?“
„Vždyť jsem to jenom já.“
„Jak by ti bylo, kdybych ti vtrhnul do pokoje bez zaklepání?“
„Já se zamykám. Máš telefon.“
„Mně přece nikdo nevolá.“
„Tak teď ti zrovna někdo volá.“
„A kdo?“
„Martinsson.“

Wallander se na posteli posadil. Linda věnovala nelichotivý pohled jeho odhalenému břichu. Ale nic neřekla. Byla neděle. Měli dohodu, že dokud u něj bude bydlet, budou dodržovat neděli jako den příměří, kdy se nebudou vzájemně kritizovat. Neděle byla prohlášena za den přátelství.

„Co chce?“
„To mi neřekl.“
„Mám dneska volno.“
„Nevím, proč ti volá.“
„Nemůžeš mu říct, že jsem někde venku?“
„Kristepane!“

Otočila se na podpatku a zamířila k sobě do pokoje. Wallander se došoural do kuchyně a vzal sluchátko. Za oknem pršelo. Ale mraky byly řídké, sem tam zahlédl flíčky modré oblohy.

„Myslel jsem, že můžu mít aspoň dneska volno!“

„To taky máš,“ odušil Martinsson.

„Tak co se stalo?“

„Nic.“

Wallander cítil, jak se ho zmocňuje vztek. Copak mu Martinsson volá jenom tak? To nemívá ve zvyku.

„Tak proč mi voláš? Ještě jsem spal.“

„Proč se tak rozčiluješ?“

„Protože mám důvod.“

„Měl bych pro tebe dům. Na venkově. Kousek od Löderupu.“

Wallander už léta uvažoval o tom, že opustí svůj byt v Mariagatan v centru Ystadu. Toužil bydlet na venkově a chtěl si pořídit psa. Před několika lety mu zemřel otec a Linda se odstěhovala. Od té doby v něm rostla potřeba životní změny. Několikrát se byl podívat na domy v nabídce realitní kanceláře. Ale nikdy to nebylo podle jeho představ. Párkrát měl pocit, že už je hodně blízko, jenže zase byla na překážku cena. Jeho plat a úspory nestačily. Práce u policie s sebou nepřináší možnost nějak výrazně si naspořit.

„Jsi tam?“

„Jo. Řekni mi k tomu něco.“

„Teď zrovna nemůžu. Někdo se v noci vloupal do obchoďáku. Ale když se stavíš, povím ti víc. A dokonce tu mám i klíče.“

Martinsson zavěsil. Do kuchyně vešla Linda a nalila si kávu. Podívala se na něj s otázkou v očích a poté mu taky nalila. Sedli si s hrnkem ke stolu.

„Musíš do práce?“

„Ne.“

„Tak co ti chtěl?“

„Měl by pro mě dům.“

„Vždyť bydlíš v řadovce, ne? Já jsem myslela, že chceš někam na venkov.“

„Ty mě neposloucháš. Chce mi nabídnout dům, ale ne ten svůj.“

„A co je to za dům?“

„Nevím. Chceš jet se mnou?“

Zavrtěla hlavou.

„Už něco mám.“

Nezeptal se jí, co má v plánu. Věděl, že v tomhle směru je stejná jako on. Nepoví mu víc, než co musí. A když se jí nezeptá, nemusí mu odpovídat.

2

Na policejní stanici dorazil Wallander krátce po dvanácté. Když vyšel z domova na ulici, chvíli váhal, jestli nemá jet autem. Ale vzápětí ho bodlo špatné svědomí. Nedopřává si dostatek pohybu. A navíc Linda určitě stojí u okna a sleduje ho. Jestli nasedne do auta, večer to od ní slízne.

Vydal se na cestu pěšky.

Jsme jako manželé po dvaceti letech, pomyslel si. Nebo jako policajt ve středním věku a jeho nemístně mladá manželka. Kdy si jsem měl za ženu její matku. A teď to vypadá, jako bych žil na hromádce s vlastní dcerou. Ve vší počestnosti. Ovšem k oboustrannému a stále rostoucímu podráždění.

Když dorazil na vyliďněnou stanici, našel Martinssona v jeho kanceláři. Zatímco kolega ještě po telefonu vyřizoval případ jakéhosi neznámého traktoru, Wallander si zběžně pročítal nové nařízení z policejního prezidia, které sebral ze stolu. Direktiva se týkala používání pepřového spreje. V jižním Švédsku nedávno proběhlo testování, z něhož vyplynulo, že pepřový sprej funguje jako výborný zklidňující prostředek proti osobám s násilným chováním.

Wallander si v tu chvíli připadal jako kmet. Byl mizerný střelec a možnost, že by se ocitl v situaci, kdy by musel vystřelit, ho děsila. Už to zažil, a dokonce před lety v sebeobraně zastřelil člověka. Ale představa, že by si rozšířil osobní arzenál o malou zákeřnou lahvičku s pepřovým sprejem, ho nijak nenadchla.

Začínám být starej už i sám na sebe, pomyslel si. Jsem starej na sebe i na tuhle práci.

Martinsson práskl sluchátkem do vidlice a vymrštil se ze židle. Wallander si najednou vybavil toho mladého muže, který nastoupil na ystadskou stanici před patnácti lety. Už tenkrát Martinsson pochyboval, jestli se na tu práci hodí. Během let několikrát málem uskutečnil svůj úmysl odejít. Ale nakonec si to pokaždé rozmyslel. Teď už to nebyl ten mladík jako tenkrát. Na rozdíl od Wallandera ovšem nepřibral, naopak zhubl. Největší změny doznala jeho bujná hnědá kštice. Vlasy mu během let zřídly a Martinssonovi se na hlavě skvěla pleš.

Podal komisařovi svazek klíčů. Wallander zaznamenal, že jsou to vesměs staré klíče.

„Ten dům patří bratranci mojí ženy,“ vysvětlil Martinsson. „Je to starý pán a barák stojí ladem. On se doposledka vzpouzel a nechtěl to prodat, ale teď musel jít do pečovateláku a došlo mu, že se odtamtud živý nedostane. Už kdysi mě poprosil, ať mu s prodejem pomůžu, až na to dojde. A teď ta chvíle nastala. Hned jsem si vzpomněl na tebe.“

Martinsson ukázal na odřenou a rozvrzanou židli pro hosty. Wallander se posadil.

„Říkal jsem si, že by tě to mohlo zajímat z několika důvodů,“ pokračoval. „Jednak vím, že sháníš něco na venkově. A navíc ten dům není jen tak někde.“

Wallander čekal, co z toho vyleze. Pomyslel si, že Martinsson odjakživa míval ve zvyku napínat člověka na skřípec a jednoduché věci zbytečně komplikovat.

„Ten dům je u cesty na Vretu, kousek od Löderupu,“ prozradil Martinsson.

Wallander dobře věděl, kam tím míří.

„Který to je?“

„Prodává ho nějaký Karl Eriksson.“

Wallander přemýšlel.

„Není to ten, jak měl kdysi u benzinky kovárnu?“

„Jo, to je on.“

Wallander vstal a hrábl po klíčích.

„Mokrát jsem kolem projížděl. Na druhou stranu stojí blízko domu, kde bydlel táta. Co když mi to nebude vyhovovat?“

„Zajed' se tam podívat a uvidíš.“

„Kolik za to chce?“

„Tohle nechal na mně. Ale vzhledem k tomu, že ty peníze dostane moje manželka, musím pochopitelně nasadit tržní cenu.“

Wallander se ve dveřích zarazil. Najednou se mu to rozleželo.

„Mohl bys mi říct aspoň řádovou představu? Pokud si ten dům nemůžu dovolit, nemá ani smysl tam jezdit.“

„Jen vyraž,“ řekl Martinsson. „Můžeš si ho dovolit. Když budeš chtít.“

Wallander šel zpátky domů. Těšil se, ale zároveň hodně přemýšlel. Když nasedl do auta, spustil se déšť. Vyjel z Ystadu a dal se po hlavní silnici podél moře. Napadlo ho, že už je to nějakých let, co tudy naposledy jel navštívit otce.

Jak dlouho je vlastně táta po smrti? Chvilku mu trvalo, než si vybavil, ve kterém roce se to stalo. Už je to dávno. Od jejich společné cesty do Říma uplynulo hodně let.

Vzpomněl si, jak otce sledoval, když se tajně vydal na soukromou procházku římskými ulicemi. Ještě teď se styděl, že ho špehoval, aby zjistil, kam jde. Otec byl sice starý a neměl hlavu úplně jasnou, ale ani to Wallandera neomlouvalo. Proč ho prostě nenechal na pokoji, aby se táta mohl v klidu potěšit dávnými vzpomínkami? Proč ho šmíroval? S vysvětlením, že měl strach, aby se mu něco nestalo, jen tak nevystačí.

Dobře si vybavoval svoje tehdejší pocity. Neměl tenkrát nějakou vážnou obavu. Spíš byl prostě zvědavý.

Čas se najednou scvrkl. Připadalo mu, jako by to bylo včera, kdy jel za otcem na návštěvu, zahrát si karty, možná si připít jedním panáčkem a nakonec se pohádat kvůli nějaké naprosté hlouposti.

Moc mi ten dědek chybí, pomyslel si. Jiného tátu už mít nebudu. Většinou byl dost nesnesitelný a doháněl mě k šílenství. A přesto mi chybí. To nemůžu popřít.

Odbočil na známou silnici a zahlédl střechu otcova domu. Ale jen minul příjezdovou cestu a zatočil opačným směrem.

Po dvou stech metrech zastavil a vystoupil. Mezitím přestalo pršet.

Dům Karla Erikssona stál uprostřed zpustlé zahrady. Byl to tradiční skånský statek, který kdysi tvořily dvě podlouhlé budovy. Teď tu zbyla už jen jedna, druhá buď shořela, nebo ji strhli. Dům obklopený zahradou stál na samotě, uprostřed polí. V dálce Wallander slyšel zvuk traktoru. Půda byla zoraná a čekala na zimní pokrývku.

Otevřel skřípající branku a vešel na dvůr. Štěrkovou pěšinu už dobrých pár let nikdo neuhřabal. V koruně vysokého kaštanu, který stál přímo před domem, krákal hejno vran. Možná to byl posvátný strom, který lidé zasazovali, aby je ochránil. Wallander tiše stál a poslouchal. Než bude vůbec uvažovat o tom, že by tu bydlel, musí jeho uchu lahodit zvuk, který dům obklopuje. Pokud se mu tóny větru nebo místní ticho nebudou zamlouvat, může se rovnou otočit a jet zpátky. Ale to, co slyšel, ho naplňovalo klidem. Zamlklý, pokojný podzim, skånská krajina v očekávání zimy.

Wallander obešel dům. Vzadu objevil dvě jabloně, několik rybízových keřů a polorozpadlé kamenné lavičky. Brouzдал se spadaným listím a o něco přitom zakopl, nejspíš o zbytek ztrouchnivělých hrábí. Vrátil se před dům. Odhadl, který klíč pasuje do dveří, zasunul ho do zámku a odemkl.

Přivítala ho zatuchlina, nahořklý pach nevětraného domova starého muže. Procházel jednotlivými pokoji. Zastaralý nábytek doplňovaly obrázky s příslovími, rozvěšené po stěnách. V pokoji, který starému pánovi nejspíš sloužil jako ložnice, byl letitý televizor. Wallander zamířil do kuchyně. Stála tam vypnutá lednička. Ve dřezu tlely ostatky chciplé myši. Vyšel po schodech do patra, které zabírala nezařízená půda. Bylo vidět, že tu čeká hodně práce. A nebude to levné, i když by nejspíš leccos svedl opravit vlastníma rukama.

Sešel zpátky po schodech, opatrně se usadil na starou pohovku a vytočil číslo na stanici v Ystadu. Trvalo pár minut, než to Martinsson zvedl.

„Kde jsi?“ zeptal se.

„Dřív se lidi ptali, jak se vede,“ opáčil Wallander. „Dneska nás zajímá, kde kdo je. Způsob, jakým se zdravíme, se opravdu revolučně proměnil.“

„To mi voláš jen proto, abys mi řekl tohle?“

„Jsem tady v domě.“

„A co mu říkáš?“

„Nevím. Působí to na mě trochu cize.“

„Vždyť jsi tam poprvé, tak co bys chtěl? Jasně že to působí cize.“

„Řekni mi, kolik za to chcete. Nechci o tom začít uvažovat, dokud nebudu znát cenu. Je ti doufám jasný, že je tu zapotřebí spousta práce.“

„To víš, že jo, vždyť to tam znám.“

Wallander čekal. Slyšel, jak Martinsson funí do telefonu.

„Není to jednoduchý, dělat kšefty s dobrými přáteli, teď to teprve vidím,“ řekl nakonec.

„Tak si představuj, že jsem nepřítel,“ poradil mu Wallander rozverně. „Ale odněkud z Nemanic.“

Martinsson se zasmál.

„Říkali jsme si, že to prodáme za pakatel. Pět set tisíc. Smlouvaní je v ceně.“

Wallander už se v duchu rozhodl, že dá nejvýš pět set padesát tisíc.

„To je moc drahý,“ zaskuhral.

„Jdi někam! Statek na Österlenu?“

„Vždyť je to barabizna na spadnutí.“

„Vražíš do toho ještě nějakou stovku dvě a máš z toho dům nejmní za milion.“

„Dám čtyři sta sedmdesát tisíc.“

„Ne.“

„Tak nic.“

Wallander hovor típl. Držel telefon v ruce a čekal. Počítal vteřiny. Napočítal jich dvacet čtyři, než Martinsson zavolał zpátky.

„Tak se domluvíme na čtyři sta devadesáti.“

„V tom případě si po telefonu plácnem,“ prohlásil Wallander.
„Lépe řečeno, plácne si do čtyřiaadvaceti hodin. Ještě si musím promluvit s Lindou.“

„Fajn, máš to zamluvený. Do dnešního večera.“

„Nač ten spěch? Dej mi čas do zítřka.“

„Tak jo. Ale víc ne.“

Rozloučili se. Wallandera dlouho samou radostí. Že by se konečně po letech dočkal vysněného bydlení na venkově? Navíc nedaleko domu, kde strávil kus života jeho otec.

Vyběhl do schodů a znovu si udělal prohlídku. V duchu už vybouřoval zdi, natahoval nové elektrické rozvody, tapetoval a pořizoval nábytek. Měl sto chutí zavolat Lindě hned, ale udržel se.

Zatím je to pořád předčasné. Ještě si není stoprocentně jistý.

Obhlížel pokoje v přízemí, tu a tam se zastavil a poslouchal, a pak pokračoval do další místnosti. Na zdech visely vybledlé fotografie lidí, kteří tu kdysi bydleli. Mezi okny v největším pokoji se vyjímala kolorovaná letecká fotografie statku.

Myslel na to, že ve zdech domu pořád žijí jeho dávní obyvatelé. Ale strašidla tu nejsou, pomyslel si. Nejsou tady, protože na ně nevěřím.

Vyšel na dvůr. Po dešti nebylo ani památky a mraky rozfoukal vítr. Několikrát zabral za madlo ruční pumpy, která stála uprostřed dvora. Trochu to vrzalo a skřípalo, ale za chvíli vytekl čúrek hnědé vody a pak ji vystřídala čirá. Ochutnal a napadlo ho, že už vedle sebe vidí psa, jak si tu vodu dopřává z misky.

Naposledy stavení obešel a zamířil k autu.

Otevřel dveře a zarazil se. Něco mu prolétlo hlavou. Nevěděl, co ho vlastně zastavilo. Už chtěl usednout za volant. Zamračil se. Zaplavil ho podivný pocit. Hryzlo ho něco, co tady viděl. Něco tu nehrálo.

Až na to konečně přišel. Vzadu na zahradě o něco zakopl. Zbytky starých hrábí nebo kořen stromu. To je to, co ho zdržuje od odjezdu.

Něco tam viděl. Ale jeho oči to nevnímaly.

Znovu dům obešel. Chvilí dumal, kde to vlastně zaškobrtl. Navíc mu nebylo jasné, proč se vlastně zdržuje zkoumáním, o co přesně zakopl.

Zkoumal podrost zahrady. A brzo našel, co hledal. Dlouho na ten předmět trčící ze země zíral. Zprvu jen nehybně stál a pak tu věc pomalinku obešel. Když se vrátil do výchozího bodu, dřepl si k ní. Zapraskalo mu v kolenou.

Nebylo pochyb, co to tam leží, zpoła pohřbené v zemi. Žádný zbytek hrábí. Ani kořen stromu.

Byla to kostra ruky. Kostí byly hnědé, ale Wallander měl jasno. Z hnědé oranice vyčnívaly ostatky lidské ruky.

Wallander se narovnal. To poplašné zařízení, které se v něm spustilo, když měl ruku na klice od auta, ho varovalo právem.

Rozhlédl se. Jiné kosti neviděl. Jen tu ruku, která lezla z hlíny. Sklonil se a opatrně rozhrábl okolní zeminu. Leží tady pod zemí celé tělo, nebo jenom ruka? To se mu zjistit nedařilo.

Mraky se rozplynuly. Říjnové slunce vydávalo pochybné teplo. V koruně vysokého kaštanu dál povykovaly vrány. Wallanderovi to celé připadalo neskutečné. Tak on si v neděli vyjede, aby se podíval na dům, kam by se mohl přestěhovat. A čirou náhodou na zahradě zakopne o lidskou kostru.

Nevěřicně zavrtěl hlavou. Pak vytočil číslo na stanici. Martinsen si dával načas, než to zvedl.

„S cenou dolů nejdu. Už tak si žena myslí, že jsem bačkora.“

„Teď nejde o cenu.“

„A o co teda?“

„Přijed' sem.“